

V. 7., JH. 1072.), mely szerint, ha az asszony férje holtta-nyilvánítása után szül gyermeket, anélkül, hogy új házasságra lépett volna (tehát a HT. szerint anélkül, hogy régi házassága megszűnt volna): mégis alkalmazni a holtta-nyilvánítási vélelemnek általános (nem HT.-beli gyengébb) következményeit kell, s tehát kötelezni lehet a gyermeknek tartására azt, aki természetes apának vélelmezendő. *b. gy.*

Hatáskör a valorizáció kérdésében. Ez egyike azon pontoknak, amelyeken 1927 folyamán éles fordulatot vett a gyakorlat. Előzőleg (mint azt részletesen kimutattam „Valorizációs joggyakorlatunk 1927-ig“ c. füzetem 31. lapján), a kir. bíróságok előtt az az elv uralkodott, hogy a valorizációs jogvita rendes polgári peruttra tartozik (közelebbről: az általánosan illetékes bíróság elé) még olyankor is, amikor maga az alapkérdés más fórum elé van utalva. Konstruktíve ezt arra a régebbi szemléletre alapították, hogy a valorizációs igény az alapkövetelésen kívülálló, kártérítési jellegű önálló igény. Praktice nagy hasznára volt a valorizációs törekvéseknek a rendes bírói hatáskörbe vonás, természetesen egyébként közigazgatási utra maradó ügyekben, amikor az államot perelték, mert késedelmesen fizetett valakinek. Természetesen az érdekelt közigazgatási fórumok a maguk részéről nem mondtak le vitássá tett kompetenciájukról, és így pozitív hatásköri összeütközések révén a Hatásköri Bíróság elé került a kérdés. Ez már most a rendes bírói hatáskör *ellen* döntött: „Állandóan alkalmazott szabály, hogy amely hatóságnak a hatáskörébe az alapkövetelés tartozik, ugyanoda tartozik a követelés átszámitására (valorizálására) irányuló igény elbírálása is“. (1926 nov. 15., 1926 Hb. 46. sz., Ig. Közl. 1927 6. lap sub 43/1926. Ugyanugy az ugyanazonnap kelt Hb. 75., 78. és 80. számú határozatok is, olv. ugyanott 7—8. lap rendre sub 51., 52. és 53/1926; továbbá Hb. 48. sz. 1926 X. 11., ugyanott 6. lap sub 44/1926; v. ö. Ptjt 1926 12. sorsz.: Hb. 15/1924, id. Ptjt. 1927 25. sorsz.-nál és Hb. 12. sz., 1927 IV. 25., Ig. Közl. 1927 72. lap sub 25.). Theoretice a hatásköri konfliktusok legfőbb fórumának e döntései a haladottabb „identitási“ felfogásra baziroznak. Praktice az ügykategóriák nagyrésztében visszavetik az alapos igényeket a „korona = korona“ kietlen régióiba. A jog ironiája és paradoxonja: az átértékelés elvi győzelme következtében vereséget szenvednek egyes in concreto valorizációt kérő érdekelttek! A kir. bíróságok természetesen alkalmazkodnak a Hatásköri Bíróság döntéséhez és ujabban már rendre megtagadják ilyen esetekben hatáskörüket. Igy pl. törvényes gyermek tartásdíjának felemelését immár átengedik a gyámhatóságnak (Curia III. 1907/1927, 1927 V. 18. JH. 982,

hivatkozással Hb. 23/1925-re); földbirtokrendezésnél az állam elleni vételárkövetelés átértékezése az OFB. e'é tartozik (V. 7137/1925. Ptjt. 1926 56. sorsz., id. Ptjt. 1927 25. sorsz.-ná¹); munkáspénztári orvos özvegye nyugdíjfelemelés iránt csak a munkásbiztosítási bíróság előtt perelhet (II 5845/1926., II. 4717/1926., II. 5619/1926., Ptjt. 1927 23. sorsz.; II. 1737/1926., 1926 VII. 1.: PD. 1927 29. sorsz.; v. ö. VI. 6145/1926, jegyzetben ugyanott). Kivételesen nem látszik elejtettnek a régibb tétel, vagyis a valorizációs utópernek a rendes bíróság elé vihetése ott, ahol az alapper a tőzsde-bíróság, avagy közönséges választott bíróság előtt folyt (VI. 2541/1926, 1926 XII. 2, Ptjt. 1927 25. sorsz.; IV. 9214/1926, 1927 VI. 24., JH. 1262.). Igaz, hogy itt nem közgazgatási hatóság a másik szóhajható fórum. *b. gy.*

Külföldi ítélet jogereje belföldön. I. Alperesek megvették felperesnek egy osztrák városban folytatott üzletét. A kikötött vételárát már oly időben, amikor a pénzromlás kikezdte a vételár értékét, megfizették. Eladó valorizációt igényelt, mire vevők az okiratban kikötött bécsi kereskedelmi járásbíróság előtt pert indítottak eladó ellen, hogy szolgáltatassa ki részükre a fizetési kötelezettség teljes kiegyenlítését igazoló nyugtát. E pert a vevők még is nyerték. Ezen per után az eladó — bécsi lakos — indított pert a magyar bíróság előtt — a vevő egy magyar cég, illetve annak tagjai — a valorizációs különbözetre.

A keresetet mind a három fokon a bíróság elutasította. A Kuria (P. IV. 7123/1926.) helyesnek mondja a Táblának az osztrák bírósági ítéletre alapított elutasító rendelkezését és hozzáfűzi, hogy az osztrák bíróság döntése a Pp. 411. §-a értelmében ítélt dolog hatályával bir, miért is a jogerős döntés hatályának fennállása alatt a valorizációs igény további pervita tárgyául nem szolgálhat.

A per konkrét tényállásáról és a döntés helyességéről nem szólunk, de egy csomó elvi kérdést sorakoztat fel ez a döntés. Főként tisztázandó: tesz-e különbséget a res judicata kérdésében, hogy a iudicatum külföldi bíróságtól ered, vagy hazai bíróság munkája.

A különbség lényegbevágó és több részletkérdésben következő:

Az ítélt dolog kifogása a mi perjogunkban nem pergátló kifogás, de érdemi. Következése azonban a kereset elutasítása, az előző ítélet létezésének formai ténye alapján, az ügy érdemi elbírálása nélkül. Az ítélt dolog kifogásának indoka: a feleknek a zaklatástól való mentesítése egyfelől, és a bíróságnak a kényszeri munka alól mentesítése másfelől. A felek zaklatása már komoly anyagi érdeksérelmet is jelenthet, ha az egyszer már pernyertes felperes másodsor is pert indít és a második pernyertesség őt két végrehajtható ítélethez juttatná.

De ha az első marasztaló ítéletet olyan külföldi bíróság hozta, amelynek ítéletét a magyar bíróság nem hajtja végre, a pernyertes fél, ha adósának Magyarországon levő vagyonából akarja kielégítését keresni, itt kénytelen pert indítani. Ezen perben az adós nem hivatkozhatik az ítélt dolog kifogására, mert az egyértelmű volna azzal, hogy a hitelező elűttenék attól a lehetőségétől, hogy adósa magyarországi vagyonából keressen